

Maatalous, turkistuotanto ja happamuuden torjunta

Pohjois-Pohjanmaan vesienhoidon ja merenhoidon yhteistyöryhmän kokous **12.11.2019**

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Jaana Rintala

Sonja Pyykkönen YM (pj.)
Sini Wallenius MMM (varalla Marja-Liisa Tapio-Biström)
Vuokko Mähönen Pohjois-Savon ELY
Jukka Penttilä Kaakkois-Suomen ELY
Anni Kärhunen Varsinais-Suomen ELY
Anna Bonde Etelä-Pohjanmaan ELY
Airi Kulmala MTK
Jaana Uusi-Kämpä Luke
Markku Puustinen SYKE (26.6.2019 asti),
Jari Koskiahho (19.8.2019 alkaen)
Kati Martinmäki-Aulaskari SYKE (siht.)

Suunnittelun lähtökohdat

- Työn lähtökohdista toimivat vesienhoidon toiselle suunnittelukaudelle laaditut sektorikohtaiset oppaat.
- Kolmannella suunnittelukaudella toimenpiteiden suunnittelussa otettiin huomioon aiempaa paremmin poikkileikkaavat teemat, jotka ovat:
 - toimenpiteiden hyötyjen ja vaikutusten arviointi,
 - haitallisten aineiden vähentäminen,
 - luontodirektiivi,
 - ilmastonmuutos, tulvat (tulvariskien hallinta) ja kuivuus sekä
 - merenhoito
- Huomioitiin(ko) toimintaympäristön muutokset ja toiselta suunnittelukaudelta saatu palaute

Maataloudelle esitetyt alueelliset toimenpiteet suunnittelukaudella 2022–2027

Toimenpiteen nimi	Yksikkö	Toimenpide-tyyppi	Suunnittelu tarkkuus	Toteuman seurannan tietolähde
VNA (1250/2014) eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (V)	-	Perustoimenpide	Vesienhoito alue (VHA)	Nitraattiraportointi komissiolle
Eläinsuojien ympäristölupien mukaiset toimenpiteet (V)	-	Perustoimenpide	VHA	YLVA-tietojärjestelmä
Kasvinsuojelulainsäädännön mukaiset toimenpiteet (V)	-	Perustoimenpide	VHA	TUKES
CAP:n ehdollisuuden vaatimukset (VU*)	-	Perustoimenpide	VHA	Ruokaviraston tukisovellus
<i>Ehdollisuuden vaatimusten ekologinen ala (nimi tulee muuttumaan) ?</i>	<i>ha</i>	<i>Täydentävä toimenpide</i>	<i>Alueellinen</i>	<i>Ruokaviraston tukisovellus</i>
Maatalouden suojavyöhykkeet (V)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Monimuotoisuus- ja luonnonhoitopellot (V/U)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Luonnonmukainen peruskuivatus (U)	Hankkeet (ha/m)	Täydentävä	Alueellinen	ELY arvioi peruskuivatus-avustusten avulla
Kosteikot (V*)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus, Riistanhoitoyhdistys, WWF, ELY ja muut toimijat
Kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen ja luonnonmukaisesti viljelty pelto (V)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Peltojen talviaikainen eroosion torjunta (V)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Ravinteiden käytön hallinta (V)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Ravinteiden ja orgaanisen aineksen (sis. lanta) kierrättäminen (V/U)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Lannan prosessointi (V)	kuutiota	Täydentävä	Alueellinen	ELY arvioi lannankäyttöarviointien perusteella
Lannan ympäristöystävälliset levitysmenetelmät (V/U)	Sijoitetun lannan levitysmäärä ha / laiteinvestoinnit	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Maatalouden tilakohtainen neuvonta (V)	henkilöä	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Säätösalaajitus turvepelloilla (V)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Hyrrä-sovellus, Ruokaviraston tukisovellus, ojitusilmoitukset sekä ELYn arvio
Turvepeltojen nurmet (V/U)	ha	Täydentävä	Alueellinen	Ruokaviraston tukisovellus
Maatalouden uudet vesiensuojelumenetelmät (kipsi, rakennekalkki ja kuidut) (U)	ha			Ruokaviraston tukisovellus

Toimenpiteiden muutokset

- CAP:n ehdollisuuden vaatimukset (V/U*)
 - Komission ehdotuksen mukaisesti ehdollisuuden vaatimukset sisältäisivät nykyisiä täydentävien ehtojen (2014-2020) vaatimuksia sekä viherryttämisen vaatimuksia.
 - Uusina lakisääteisinä vaatimuksina mukaan tulisivat vesipuite- ja torjunta-ainedirektiivien tietyt kohdat.
 - Komission ehdotuksen mukaan säilyisivät vaatimukset suojakaistoista vesistöjen varsilla, kiello polttaa oljet muulloin, kuin kasvinterveyssyistä sekä pysyvien nurmien vaatimukset. Ekologisen alan sijaan olisi vähimmäisosuus ei-tuotannollisesta alasta.
 - Komission ehdotuksen mukaan vaatimuksista poistuisi viherryttämistuen viljelyn monipuolistamisen vaatimus, mutta sen tilalle tulisi vaatimus viljelykierrosta.
 - Vaatimuksia olisi myös kasvipeitteisyydelle sekä turvemaiden ja kosteikkojen suojelulle.
 - Komissio on myös ehdottanut, että jäsenmaissa otettaisiin käyttöön sovellus ravinteiden käytön tarkasteluun.
- Suojavyöhykkeet
 - Tulisi sijoittaa kaltevimmille peltolohkoille vesistöjen varteen sekä tulvista vuosittain kärsiville pellon osille.
- Peltojen talviaikaisesta eroositorjunnasta on erotettu nyt toimenpiteet
 - Monimuotoisuus- ja luonnonhoitopellot
 - Turvepeltojen nurmet
- Lannan ja orgaanisten aineiden käyttö jaettu kahteen toimenpiteeseen
 - Ravinteiden ja orgaanisen aineksen (sis. lanta) kierrättäminen (V/U) – onko vain kuivalanta?
 - Lannan ympäristöystävälliset levitysmenetelmät (V/U)

Turkistuotannolle esitetyt alueelliset toimenpiteet suunnittelukaudella 2022–2027

Toimenpiteen nimi	Yksikkö	Toimenpide-tyyppi	Suunnittelu-tarkkuus	Toteuman seurannan tietolähde
Turkistuotannon vesiensuojelun perustason käyttö (V)	varjotalometri	Perustoimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta
Valumavesien käsittelymenetelmän rakentaminen ja ylläpito suurilla, keskisuurilla ja pienillä tiloilla (seuranta varten toimenpide jakautuu tilakokojen mukaan) (V*)	tilojen lkm	Perustoimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta
Turkistuotannon tiiviiden alustojen rakentaminen (V)	varjotalometri	Muu perustoimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta
Maaperän kunnostaminen vanhoilla turkistuotantoalueilla, joilla maaperä ja/tai pohjavesi on nitraatilla pilaantunut (V)	varjotalometri	Muu perustoimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta
Turkistilojen tehostettuun vesiensuojeluun ja ravinteiden käytön tehostamiseen liittyvä neuvonta (U)	henkilöä	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta
Turkislannan prosessointi** (U)	kuutiota	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	ELY kerää tiedon turkistuottajilta ja kunnilta

*yhdistetty rakentaminen ja ylläpito

**Sisältö täsmentyy CAP-valmistelun edetessä.

Happamuuden torjuntaan esitetyt alueelliset toimenpiteet suunnittelukaudella 2022–2027

Toimenpiteen nimi	Yksikkö	Toimenpidetyyppi	Suunnittelu-tarkkuus	Toteuman seurannan tietolähde
Happamien sulfaattimaiden nurmet (V)	ha	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	Ruokavirasto: tukisovellus
Kuivatusolojen säätö happamuuden torjunnassa (V)	ha	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	ELY-keskus arvioi määrän omalla alueellaan
Säätösalaajituksen ja -kastelun rakentaminen, automatisointi, hoito ja ylläpito happamuuden torjunnassa (V)	ha	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	Hyrrä-sovellus, ojitusilmoitukset, ELY-keskuksen arviointi. Hoito ja ylläpito: Ruokaviraston tukisovellus
Sulfaattimaiden riskikartoitus (V/U)	ha	Täydentävä toimenpide	Alueellinen	GTK arvioi kartoitukset

Ohjauskeinot

Maatalous	Vastuutaho	Muu tah
Rahoitetaan maatalouden ravinnepäästöjä vähentävien menetelmien tutkimusta ja kehittämistä	MMM, YM	
Rahoitetaan vesiensuojelurakenteiden toteuttamista tilusjärjestelyn yhteydessä	MMM	ELYt
Suunnataan CAPin hanketukia vesiensuojelullisiin toimenpiteisiin	MMM	ELYt
Otetaan käyttöön viljelykiertoa tukevia työkaluja, joiden avulla pyritään kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämiseen, biologisten menetelmien hyödyntämiseen sekä ehkäisemään ilmaston muutoksen seurauksena mahdollisesti aiheutuvia uusia, torjuttavia kasvitauteja	MMM	ELYt
Tilakohtaisen neuvonnan kehittäminen paremmin nitraatti-, vesipuite- ja meristrategiadirektiivin tavoitteita ja vaatimuksia tukevaksi	YM, MMM	Neuvojat
Kehitetään toimintatapamalli kuivatusyhteisöjen toimintaan vesienhallintajärjestelmän toteuttamiseksi	MMM, YM (rahoitus)	Tutkimus- laitokset
Koulutetaan viljelijöitä luonnonmukaisten vesienhallintamenetelmien käyttöön ja maan rakenteen parantamiseen (kestävät vesitalouden hallintamenetelmät, luonnonmukaiset kuivatusjärjestelmät sekä maan kasvukunnon parantaminen)	MMM, YM (rahoitus)	Tutkimus- laitokset, neuvojat, hankkeet
Tunnistetaan riskialueet peltolohkotasolla (tulva- ja eroosioriskialueet ja happamat sulfaattimaat), minne vesiensuojelun toimenpiteet tulisi kohdentaa ja viedään ne paikkatietoaineistoon, jonka tulisi olla yhteneväinen muiden sektorien aineistojen kanssa, jotta suunnittelua voi tehdä koko valuma-alueelle.	YM, MMM	Tutkimus- laitokset (SYKE, Luke, GTK), ELYt
Maatalouden seurantaverkoston suunnittelu ja perustaminen ottaen huomioon tavoitteet: - automaattiseurannan lisääminen - VEMALA-mallin kuormitusarvioinnin tarkentaminen edelleen maatalouden osalta - ottaa huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset vesistökuormitukseen ja toimenpiteiden mitoitukseen	YM, MMM (rahoitus)	Tutkimus- laitokset
Turvepeltojen vesiensuojelutoimenpiteiden kehittäminen	MMM, YM	
Selvitetään ja edistetään toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää turvemaiden raivausta pelloksi.	MMM, YM	

Ohjauskeinot

Turkistuotanto	Vastuutaho	Muu taho
Selvitetään turkistilojen valumavesien käsittelyjärjestelmien ja lanta-alustojen mitoitusta ja toimivuuden tehokkuutta ottaen huomioon mm. eri eläinlajit, vuodenaajat sekä tilojen eläinmäärän vaihtelut eri vuodenaikoina.	MMM, YM	
Edistetään valumavesien käsittelyjärjestelmien suunnittelun, käyttöönoton ja hoidon koulutusta laatimalla oppaita ja ohjeita (neuvojille ja turkistuottajille)	MMM, YM	
Ohjataan uusien ja laajentavien turkistilojen sijoittumista edelleen niin, ettei toiminnasta aiheudu vesistöjen ja pohjavesien pilaantumisvaaraa	AVIt, kunnat	
Lisätään turkistuotannon vesiensuojeluneuvonnan yhteistyötä ja kohdennettua neuvontaa (valvojien ja auditoijien yhteistyötä)	MMM, YM	
Tehostetaan turkislannan prosessointia ja hyötykäyttöä mahdollisesti yhdessä muiden lantalajien kanssa rahoittamalla investointihankkeita	MMM, YM	
Kehitetään turkistiloilla käytettäviä rehuja ja ruokintamenetelmiä ottaen huomioon vesiensuojelutarpeet	Tutkimuksen rahoittajat	
Tuetaan turkistilojen vesiensuojeluinvestointeja valtion budjetin mahdollistamissa puitteissa	MMM, YM	
Kehitetään uusia toimintatapoja lannan varastoinnille ja käsittelylle	MMM, YM	

Ohjauskeinot

Happamuuden torjunta	Vastuutaho	Muu tah
Laaditaan selvityksiä happamien sulfaattimaiden alueellisesta vaihtelusta sekä olemassa olevista ja mahdollisesti tulevista riskialueista. Riskiarvioinnissa otetaan huomioon mm. hapontuottopotentiaalin suuruus ja ympäristövaikutukset. Kohdennetaan toimenpiteitä näille alueille.	TEM	
Laaditaan valtakunnallisia ohjeita ja oppaita happamien sulfaattimaiden huomioimisesta uusinta tutkimustietoa hyödyntäen, esim. peruskuivatus, vesirakentaminen, metsätalous ja maankäytön suunnittelu sekä rakentaminen	MMM, YM	
Hyödynnetään peltolohkojen happamuusanalyysien tuloksia mm. digitalisoinnin avulla.	MMM, YM	
Laaditaan arvio happamuushaittojen osalta vaikeimmista peltoalueista ja selvitetään toteuttamiskelpoiset ratkaisut, joilla haittoja voidaan parhaiten vähentää.	MMM, YM	
Kehitetään alueellisia ennusteita ja automaatio-ohjausta säätösalaajituksen hoidon helpottamista varten.		
Jatketaan ja lisätään happamiin sulfaattimaihin liittyvää tiedotusta ja neuvontaa kaikilla alueilla, joilla esiintyy happamia sulfaattimaita	MMM, YM	
Kehitetään ja otetaan käyttöön kustannustehokkaita menetelmiä happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi	MMM, YM	

Teollisuus, ohjauskeinot

- BAT. Arvioidaan vesienhoidon tavoitteiden toteutumista teollisuuden merkittävästi kuormittamissa vesimuodostumissa ja määritetään tarvittaessa toimenpiteet, esimerkiksi lupien tarkistukset, kuormituksen vähentämiseksi.
- Kaivostoiminnan luvitus, valvonta, tutkimus. Yhteistoiminta. Erityistä huomiota kiinnitetään
 - kaivosalueiden vesienhallintaan erilaisissa hydrologisissa olosuhteissa,
 - vesien ja jätteiden kestäviin allasvarastointeihin,
 - kehittyneiden jätevesien käsittelymenetelmien käyttöönottoon sekä
 - onnettomuus- ja häiriötilanteiden vesipäästöjen hyvään hallintaan.
- Varmistetaan riskienhallinta kaivosten jäte- ja sivukivikasojen sekä teollisten kaatopaikkojen ja läjitysalueiden osalta